

УДК 368

Апацький В. В., аспірант,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

КІБЕРСТРАХУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

В сучасному глобалізованому світі, де економіка та фінансова стабільність максимально залежні від функціонування інформаційно-комунікаційних систем, загрози в кіберпросторі набувають все більшого рівня. Дослідники Пікус Р. В. та Бабенко Ю. Л. визначають категорію кіберстрахування як страховий продукт, що пов'язаний з передачею фінансового ризику третій стороні, якою є страхова компанія, з метою допомоги державі, населенню, бізнесу щодо зменшення впливу ризику шляхом компенсації втрат, пов'язаних із потенційно руйнівними наслідками кіберзлочинів та захистом від збитків, які виникають внаслідок порушення конфіденційності та безпеки [1, с. 136]. Водночас, кіберризик – це ймовірність настання несприятливих подій, що вражають функціонування інформаційних систем та кібербезпеку суб'єктів господарювання, урядових організацій та фізичних осіб, які користуються послугами економічних суб'єктів чи урядових організацій. Це призводить до отримання прямих чи непрямих збитків, руйнування цифрових активів, витоків корпоративної чи приватної інформації, втрати інтелектуальної власності, потенційно можливих репутаційних втрат.

У світі кіберстрахування є напрямом страхування, що розвивається найбільшими темпами. За даними глобального страхового брокера Howden, потенціал ринку кіберстрахування є колосальним [2]. Очікується, що до 2030 року премії по кіберстрахуванню перевищать 50 млрд. дол. США. Мюнхенське перестрахове товариство зазначає, що до 2027 року глобальні витрати на кіберзлочинність будуть зростати і можуть сягнути 24 трлн. дол. США [3].

В Україні в реаліях 2024 року кіберстрахування є дуже малопоширеною практикою на відміну від країн ЄС, США, Китаю, Південної Кореї, Великої Британії, Австралії. Це пов'язано з відсутністю нормативно-правової бази, високою вартістю вже наявних страхових продуктів, недостатньою освіченістю та обізнаністю населення і бізнесу щодо кібербезпеки. Однак найбільш важливим є і те, що в умовах колосальних збитків і втрат від розв'язаної збройної агресії російської федерації проти України, страховий ринок перебуває в глибокій кризі (рис. 1). В умовах значних збитків для економіки страхування стає розкішшю для населення.

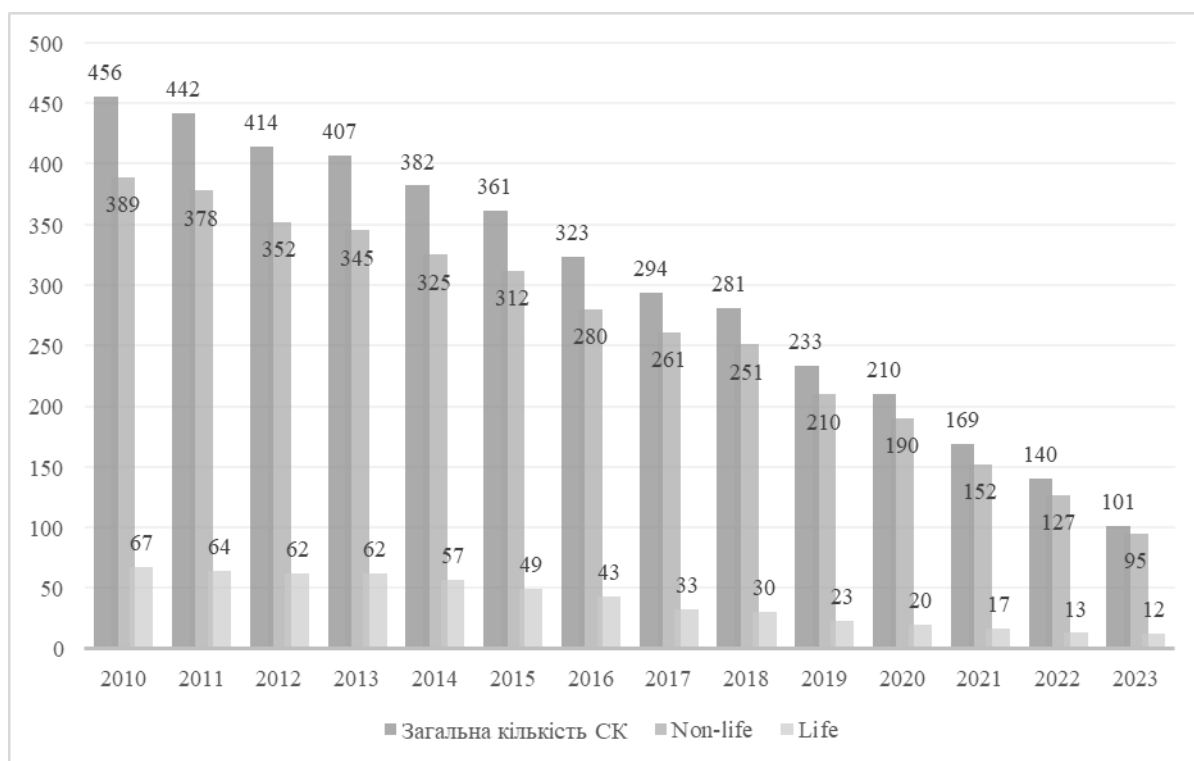


Рис. 1. Динаміка кількості страхових компаній в Україні за 2010-2023 рр.
(складено автором на основі даних НБУ [5])

Питання з руйнівними наслідками кібератак стало ще більш актуальним з 2022 року, адже кількість кібератак, переважна більшість яких має російське походження, різко зросла. Деякі експерти в галузі кібербезпеки називають протистояння в кіберпросторі між Україною та росією першою у світі

кібервійною. Також Україна має досвід масових кібератак 2016-2017 року з вірусами Petya та NotPetya, що вражали як державні інформаційні системи, так і IT-структуру великих компаній. Тоді постраждали державний український банк Ощадбанк, міжнародний аеропорт «Харків», ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі», компанії «Нова пошта» та «Укрпошта» і багато інших.

Навіть в країнах, де кіберстрахування існує вже давно й активно використовується, відсутні стандартизовані загальні характеристики та умови надання послуг у сфері кіберстрахування. Різні страховики мають суттєво відмінні види покриття та перелік страхових випадків.

В Україні менше 5 компаній можуть запропонувати страхування від кіберризиків. Серед них всього одна компанія – СК «АСКА» – належить до списку 10 найбільших страховиків в Україні. В ній пропонують комплексний пакет страхування від кіберризиків і кібератак, при цьому умови встановлюються індивідуально. Компанія запевняє, що компенсуються прямі збитки від кіберінцидентів і втрати, пов'язані з перервою в роботі компанії (антикризовий PR та відновлення репутації після кібератаки), а також є можливість застрахувати відповідальність перед партнерами з Європейського Союзу [7]. Серед інших страхових компаній на українському ринку послуги зі страхування кіберризиків надають: Страховий Брокер «Експерт», СК АОН та СК UPSK. Однак, слід зазначити, що вартість цих послуг є порівняно високою з іншими видами страхування. Ця проблема існує не тільки в Україні, але й загалом у світі, оскільки попит на кіберстрахування часто перевищує пропозицію, тому ті страховики, що мають у своєму переліку послуг захист від кіберзагроз, поступово підвищують тарифи на них. Сплеск на такі послуги часто є дуже стрімким, оскільки потреба в них з'являється в результаті масових кібератак.

Отже, кіберстрахування в Україні вже існує тривалий час, але перебуває на початковому етапі становлення. Це найбільш перспективний напрям

страхування у світі. Його було визнано важливим інструментом для захисту від кіберзагроз. Глобальний ринок страхування починає більш конкретно визначати і ідентифікувати кіберризики, з'являються нові підходи до забезпечення кібербезпеки, поповнюється класифікація кіберзагроз. Також зростає роль перестрахового захисту: так, у США та ЄС більш ніж 50% кіберризиків передають на перестраховування, оскільки в разі виникнення відповідного інциденту наслідки можуть бути надто комплексними. В перспективі, в Україні цей інструмент також буде розвиватися, зважаючи на українську стратегію із цифрової трансформації, однак цей розвиток буде дуже поступовим.

Література

1. Кіберстрахування: нові можливості для страхового ринку України / Пікус Р. В., Ю. Л. Бабенко / Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка / Економічна наука; Економіка та держава №2/2022; DOI: 10.32702/2306-6806.2022.2.134 / УДК 368.
2. Insurance Journal. URL: <https://www.insurancejournal.com/>
3. Munich RE Global Cyber Risk and Insurance Survey 2022. URL: <https://www.munichre.com/landingpage/en/global-cyber-risk-and-insurance-survey-2022.html>
4. Forinsurer — онлайн-журнал про технології страхування, insurtech та fintech. URL: <https://forinsurer.com/>
5. Офіційний ресурс Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Особливості становлення кіберстрахування в Україні / Карнаушенко А. С. / Херсонський державний аграрно-економічний університет / Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів, м. Івано-Франківськ, 2023 р.
7. Офіційний ресурс СК АСКА: страхування від кіберризиків. URL: <https://aska.ua/ua/business-insurance/industry/cyber-insurance>